

Az Öldöklő Angyal. ¹

Legenda.

Öldöklő Angyalát az Úr
Elküldte egy özvegy asszonynak
Egyetlen árva vigaszához,
Egy ingó-bingó rózsaszálhoz,
Hogy letépje gyönyörűségnek,
Ékességnek az égi karba.
Sugár szárnyát neki ereszti
Az angyal s rögtön földre szállt,
De nem volt szive leszakítani
Az ingó-bingó rózsaszál.
Hibázott, mert láb létire
Azt hitte, fej s gondolkozott.
Bárd létire azt hitte, szív
S nem sujtott le, csak dobogott.
— „El innen, el szemem elől
Szófogadatlan angyala,
Megbűntetek, klastromba duglak.
A szent életű barátoktól
Tanulj mórest, becsületet.
Főzz, moss, szapulj reájuk, kinlódj,
Kuktájuk légy és szamaruk“.

És kukta lett a szárnyas angyal,
Szamárként hordta a vizet.
Azóta gömbölyödtek úgy meg
Az ő kosztján a páterek.
Csak a *pater noster*-rel volt baj.
Butácska volt a kukta fej,
A sok Üdvözlégy Máriát-mit
Nem értette, nem fogta fel,
Nem érti, hol, hogy s hány keresztet
Kell vetni, sőt Uramfia,
(Ha a beszéd nem szófia)
Megtörtént az a csúfság is, hogy
Amint egyszer vásárra mentek,
A templomra követ fogott,
A kocsma előtt meghajolt,
Az akasztófát megsüvegelte,
De az útszéli fakeresztre,

Uram bocsásd meg, bolond kuktája,
Hátat fordított s kacagott.
— „Szentségtelen, megállj, ezért
Megkövezünk!“ — és vallatóra
Fogják a kuktát s az beszél:

„A kocsma előtt meghajoltam,
Mert benne három férfi-bánat
Viaskodoit az Úristennel,
S az Urnak bennük kedve telt.
Az Úr bennük magára lelt,
A templomra követ emeltem,
Mert önző vágyak istenének
Égettek tömjént benne, álszent
Hunyászkodással, tettetéssel,
Hizelgő, nyájas, férfiatlan,
Kiszámított sok görnyedéssel
Színházat játsztak. Ám az Úr
A lelket nézi s megveti
A mesterkedve könnyező
A földön csúsza törtetőt,
Embert embernek szereti,
Ember kell, nem a füst neki.
Az akasztófát megsüvegeltem,
Mert ártatlant már annyit húztak
Föl rája, hogy kereszt lehetne,
Szent szimbolum, az akasztófa,
(Angyalban ezt a magyar mondta,
Hej, hogy ilyen már a magyar nóta!)
S a keresztől hogy elfordultam, —
Hát nem tudjátok, írva van:
Fragott képet ne csinálj
Magadnak és a magadét se
Fragd, imádd, képmutató, te!
— „Ki vagy te?“ — döbönt össze a
Barátok ámuló hada.
— „Angyal“ — felelt a kukta és
Eltűnt, letelt a büntetése.

Pálffy Márton.

¹ Ezt a legendát a kiskunfélegyházi tanyákról jegyezték fel (Ethnographia 1903. 483. 1.)

A magyar unitárius egyház alkotmányának jogtörténeti kifejlődése.

I. RÉSZ.

JOGTÖRTÉNETI NÉZŐPONTOK.

I. Korszak.¹

1568—1626—1694.

A mai szemléletből kiindulva a XVI—XVII. századbeli egyházi szervezetünket nehezen érthetjük meg s ezért nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a régi földesúri, nemesi rendi uralom idejében a mai politikai közösségek elsősorban gazdasági szervezetek voltak, amelyeknek képviselőtestületéről, közgyűléséről, úgy mint ma, szó se lehetett. A kiváltságos kerületek kormányzása is különleges természetű volt.

Már most a reformáció elvi állásfoglalásából nézve a dolgok fejlődését, meglepő, hogy a presbyteri elv általánosságban nem érvényesülhetett. A reformáció bármennyire hirdette is a világi elem részvételét az egyház kormányzásában, mégis az egyházközségi kormányzást az akkori államjogi helyzetben nem lehetett Erdélyben a protestáns hitvallások diadalra juttatása dacára, a protestáns reformátorok által hirdetett elvek szerint gyors ütemben átalakítani. Be kellett várni az államok politikai életének átalakulását, hogy a világi elem az elvi álláspontnak megfelelő szerephez jusson.

¹ Az unitárius egyház alkotmányának a nagy nyilvánosság előtt való szabatos ismertethetése és annak helyes megértése kívánatosá tette, hogy a jogtörténeti kialakulással is vázaltszerűen foglalkozzam. Ezekből a köztörténeti korszakokkal is némi kapcsolatban az erdélyi viszonyokhoz szabottan I—IV. korszakot vettem föl.

I. Korszak 1568—1626—1694.

II. Korszak 1694—1718—1778.

III. Korszak 1778—1850.

IV. Korszak 1850—1902—1921.

Trianon után.